

באין אידאולוגיה

תיעה. אפשר לכנות זאת "עליית המרכז", אך למעשה מדובר בהכרזה גלויה על נטישת האידאולוגיות הישנות ששלו ואימוץ הדרך המעשית, שהיא הדרך שהוביל אריאל שרון בפניו רצועת עזה. זה גם המשותף לאישים בקדימה, שבאו מימין ומשמאל: אלה גם אלה נטשו את האידאולוגיות הישנות ובחרו בדרך המעשית המציאותית. אנו עדים לניסיונות לאמץ דרך זו גם על ידי הליכוד והמערך, אלא שעדיין רובץ עליהן עול העולם של אתמול, של האידאולוגיות שקרסו.

את הפוליטיקה הישראלית מאפיינת תופעה יוצאת דופן, שלפיה אלה האחראים לשגיאות העבר הם הקוראים לציבור לבחור בהם כדי שיוכלו לתקן את שעיוו. לשיטה מוזרה זו היסטוריה ארוכה. משה דיין, שגרס כי שליטה בשארם א-שייח' עדיפה על שלום, היה מאדריכלי הסכם השלום עם מצרים. שרון, אבי ההתנחלויות, פינה את רצועת עזה. בכל אחת מהמפלגות הגדולות נמצאים כיום אישים מרכזיים, שמפלגתם לא תוכל לדבוק בעמדות שלהן הטיפו בעבר. ■

לכך הצטרפה העובדה שרוב הציבור בישראל הבין, אמנם באיחור, שאין לתפישת א"י השלמה תשובה למיליוני הפלסטינים בשטחים המוחזקים, וכי סיפורם יהפוך את ישראל למדינה דו-לאומית.

האידאולוגיה הנגדית קרסה עם הסכמי אוסלו. הסתבר שההסכמים לא הביאו לווייתור פלסטיני על דרך הטרור. הדרישה לזכות השיבה אינה יורדת מהפרק, ובצד הפלסטיני קיימים כוחות רבי-עוצמה החותרים לחיסול ישראל כמדינת העם היהודי. מי שלא השתכנע בכך בעקבות הטרור מבין זאת מן הסתם לאחר ניצחון החמאס.

לישראל נותרה אפוא רק הדרך המעשית, שלפיה יש לקבוע את ההסדרים הטובים ביותר שניתן להשיג במציאות הקשה שנקלענו אליה. אלה ייקבעו באמצעות החזקת שטחים שאנו זקוקים להם לצורכי ביטחון, תוך התחשבות במאזן הדמוגרפי ובנתונים הקיימים במישור הבינלאומי. השיקול היחיד, "האידאולוגיה" היחידה, הוא המעשי-הפרקטי. בנסיבות הנוכחיות, עלייתה של קדימה אינה מפ-

הניצחון הגדול במלחמת ששת-הימים יצר את שאלת השטחים שכבשה ישראל. על כך התחרו שתי אידאולוגיות מרכזיות, המנוגדות זו לזו: האחת – אידאולוגיית א"י השלמה – גרסה שיש להחזיק בחלקים נכבדים מהשטח שנכבש, בין השאר ברצועת עזה ובכל הגדה המערבית. אידאולוגיה זו נתמכה על ידי אישים מרכזיים במפלגת העבודה ואומצה בהתלהבות בידי הימין. השנייה – אידאולוגיית שלום עכשיו – גרסה כי ניתן להשיג שלום מלא ובטוח על ידי חזרה לגבולות '67 והקמת מדינה פלסטינית.

אידאולוגיית א"י השלמה הביאה את ההתנחלות יות. אידאולוגיית שלום עכשיו הביאה את הסכם אוסלו. העובדה שלא הייתה לישראל זה קרוב ל-40 שנה מדיניות חוץ מוסכמת, וכל צד משך לכיוון הפוך, היא פרשה הרסנית בפני עצמה. מכל מקום, בינתיים קרסו שתי האידאולוגיות. זו של א"י השלמה התמוטטה כאשר מנחם בגין חתם על חוזה השלום עם מצרים, שבמסגרתו החזירה ישראל את כל סיני וחתמה על התחייבות הנוגעת לעם הפלסטיני.